

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/179/2018
Identifikačné číslo spisu:	4607201042
Dátum vydania rozhodnutia:	28.05.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Švecová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:4607201042.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci žalobcu B. C. H., narodeného XX.XX.XXXX, bývajúceho v L., B. XXX/XX, zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Slávik a partneri, s. r. o., so sídlom v Topoľčanoch, Nám. M. R. Štefánika 3, v mene ktorej koná ako konateľ advokát JUDr. Miroslav Slávik, proti žalovaným 1/ N. D., narodenej XX.XX.XXXX, bývajúcej v F., G. XXX/XX, 2/ G. D., narodenému XX.XX.XXXX, bývajúcemu v T. H. XXX, 3/ U. L., narodenej XX.XX.XXXX, bývajúcej v F., G. XXX/XX, zastúpeným JUDr. Rudolfom Adamčíkom, advokátom so sídlom v Bratislave, Liptovská 2/A, 4/ C. Š., narodenému X.XX.XXXX, bývajúcemu v F., F. XXXX/X, 5/ G. Š., narodenej XX.XX.XXXX, bývajúcej v F., F. XXXX/X, 6/ C. R., narodenej XX.XX.XXXX, bývajúcej v U. E. XXX a 7/ B. Š., narodenému XX.XX.XXXX, bývajúcemu v F., L. XXXX/XX, zastúpeným Advokátskou kanceláriou BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Hviezdoslavovo nám. 25, organizačná zložka so sídlom v Nitre, Farská 31, v mene ktorej koná ako konateľ advokát JUDr. Juraj Bizoň, o neplatnosť právnych úkonov, vedenej na Okresnom súde Topoľčany pod sp. zn. 8C/33/2007, o dovolaní žalovaných 4/-7/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre sp. zn. 5Co/60/2018 z 27. júna 2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Topoľčany (ďalej aj „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 22. októbra 2014 č. k. 8C/33/2007-489 určil neplatnosť kúpnej zmluvy uzavretej dňa 14. 5. 1999 (ďalej aj "prvá zmluva") medzi H. D. (právnym predchodcom žalovaných 1/ až 3/) a manželkou N. D. (žalovaná 1/) ako predávajúcimi a žalovanými 4/ a 5/ ako kupujúcimi, predmetom ktorej boli nehnuteľnosti zapísané v katastri nehnuteľností pre kat. úz. F. na liste vlastníctva č. XXXX ako pozemky parcela č. 5926/1 - zastavaná plocha vo výmere 187 m² a parcela č. 5926/2 - záhrada vo výmere 199 m² a rodinný dom súp. č. 2563 na pozemku parcela č. 5926/1. Zároveň rozhodol aj o určení neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej dňa 16. 1. 2007 (ďalej aj "druhá zmluva") medzi žalovanými 4/ a 5/ ako predávajúcimi a žalovanými 6/ a 7/ ako kupujúcimi, predmetom ktorej boli tie isté

nehnuteľnosti. Právny záver o neplatnosti prvej zmluvy odôvodnil výsledkami vykonaného dokazovania, z ktorého vyvodil skutkový záver o rozpore medzi prejavom vôle zmluvných strán a ich skutočnou vôľou, a to v otázke kúpnej ceny prevádzaných nehnuteľností. Poukazoval na to, že v písomnom vyhotovení tejto zmluvy bola uvedená cena 1 030 937 Sk (34 220,84 Eur), zatiaľ čo skutočnej vôli zmluvných strán zodpovedala cena 1 600 000 Sk (53 110,27 Eur). Neplatnosť druhej zmluvy odôvodnil tým, že v dôsledku neplatnosti prvej zmluvy sa žalovaní 4/ a 5/ nestali vlastníckmi prevádzaných nehnuteľností, preto v zmysle zásady "nikto nemôže na iného previesť viac práv, než má sám" nemohli druhou zmluvou platne previesť na žalovaných 6/ a 7/ vlastnícke právo, ktorého neboli nositeľmi.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 30. mája 2016 sp. zn. 5Co/6/2015 zmenil predmetný rozsudok okresného súdu tak, že žalobu zamietol. Na rozdiel od okresného súdu vyslovil záver, že obe zmluvy sú platnými právnymi úkonmi. Uviedol, že kúpna zmluva zo 14. 5. 1999 má zákonom predpísanú písomnú formu a obsahuje všetky podstatné náležitosti, teda aj dohodu o kúpnej cene (1 030 937 Sk), pričom pre posúdenie jej platnosti či neplatnosti nie je rozhodujúca skutočnosť, že kupujúci zaplatili vyššiu kúpnu cenu (1 600 000 Sk), resp. prečo sa tak stalo. Zároveň poznamenal, že pri rozhodovaní v tejto veci bolo potrebné prihliadať aj na dobrú vieru žalovaných.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolený súd“) na základe dovolania žalobcu uznesením z 24. januára 2018 sp. zn. 6 Cdo 29/2017 uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rozhodnutie odôvodnil odklonom odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri posúdení otázky rozporu medzi vôľou a jej prejavom v písomnej kúpnej zmluve o prevode nehnuteľností v časti určenia kúpnej ceny a nesprávnym právnym záverom o platnosti predmetných kúpnych zmlúv.

4. Odvolací súd rozsudkom z 27. júna 2018 č. k. 5Co/60/2018-664 potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie. V odôvodnení poukázal na právny názor vyslovený v zrušujúcom rozsudku dovolacieho súdu, ktorým je viazaný. Uviedol, že prvoinštančný súd riadne zistil skutkový stav veci, správne aplikoval právne predpisy a stotožnil sa s jeho závermi o neplatnosti predmetných kúpnych zmlúv zo dňa 14.5.1999 a 16.1.2007, a to v prípade prvej kúpnej zmluvy pre nedostatok vážnosti vôle zmluvných strán pri písomnej dohode o kúpnej cene prevádzaných nehnuteľností a v prípade druhej kúpnej zmluvy doplnil argumentáciu prvoinštančného súdu (že žalovaní 4/ a 5/ nemohli previesť na žalovaných 6/ a 7/ vlastnícke právo, ktorého neboli nositeľmi) keď konštatoval, že tu neplatnosť primárne spočívala v tom, že pre právnu prekážku predmetu prevodu nebola kúpna zmluva z roku 2007 platne uzavretá. Poukázal tiež na právny názor vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu, podľa ktorého je vzhľadom na okolnosti prípadu dobromyseľnosť u žalovaných 1/ až 5/ zjavne vylúčená a neprichádza do úvahy ani u žalovaných 6/ a 7/, pretože pri zachovaní obvyklej opatrnosti a s prihliadnutím na ich blízky vzťah k žalovaným 4/ a 5/ (rodičia a deti) mali a mohli vedieť, že v čase uzatvárania zmluvy zo dňa 16.1.2007 sú dané nehnuteľnosti predmetom sporu o neplatnosť ich nadobudnutia. Uzavrel, že uvedené nehnuteľnosti tak žalovaní 4/ až 7/ nenadobudli od žalovaných 1/ až 3/ nielen z dôvodu (ne)existencie) translačných účinkov od (ne)vlastníka, ale ani v dôsledku dobromyseľného nadobudnutia od vlastníka.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali včas dovolanie žalovaní 4/ - 7/ (ďalej aj „dovolatelia“). Navrhli, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobu zamietne alebo zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnili ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“), t. j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v právnej otázke, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Za nedostatok napadnutého rozhodnutia v podobe nesprávneho právneho posúdenia veci považovali to, že odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia ani slovom nezmienil o naliehavom právnom záujme žalobcu, ktorý predstavoval základný predpoklad pre rozhodnutie o jeho určovacej žalobe. Uviedli, že odvolací súd nevysvetlil, prečo tento záujem považoval za daný vzhľadom na to, že žalobe žalobcu vyhovel. Dovolací súd vo svojom zrušujúcom rozhodnutí (na ktoré odvolací súd vo svojom rozhodnutí poukazuje) k tejto otázke pritom žiadny právny názor nevyslovil a jeho posúdenie tak zostávalo výlučne na odvolacom súde. Zdôraznili, že ak odvolací súd konkludentne vo svojom rozhodnutí vyvodil naliehavý právny záujem ako daný, je nevyhnutné označiť

toto právne posúdenie veci ako výrazný odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Tá totiž hovorí, že určovacia žaloba má smerovať ku konečnému vyriešeniu spornej otázky medzi stranami sporu a jej cieľom za žiadnych okolností nemôže byť otváranie ďalších súdnych či iných konaní. Ako ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu označili rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 112/2004 a rozhodnutie ZSP 78/2006. Jedinou skutočnosťou na ktorej žalobca zakladal svoj naliehavý právny záujem na podanej určovacej žalobe bola totiž podľa dovolateľov skutočnosť, že cieľom judikovania neplatnosti zmlúv je, aby mohol vymáhať svoju pohľadávku voči zomrelému právnomu predchodcovi žalovaných 1/ - 3/, H. D., a to zriadením exekučného záložného práva na uvedených nehnuteľnostiach, z čoho je zrejmé, že určenie neplatnosti zmlúv smeruje k ďalšiemu konaniu. V tejto súvislosti tiež namietali uplynutie premlčacej doby na vymáhanie pohľadávky žalobcu.

6. Žalobca sa k dovolaniu vyjadril po uplynutí lehoty na podanie vyjadrenia, preto na toto vyjadrenie dovolací súd v súlade s § 436 ods. 3 C. s. p. neprihliadal.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), po zistení, že dovolanie bolo podané včas a na to oprávnenou osobou, pristúpil k skúmaniu aj ďalších podmienok a predpokladov jeho prípustnosti, pričom dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

8. Podľa § 419 C. s. p., proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

9. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p., dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Základným predpokladom prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 C. s. p. je v prvom rade to, že dovolaním je napadnuté nesprávne právne posúdenie veci v takej právnej otázke, ktorú odvolací súd riešil a od vyriešenia ktorej záviselo jeho rozhodnutie.

11. V prejednávanej veci odôvodnili dovolatelia uplatnený dovolací dôvod tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorou je otázka existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení neplatnosti kúpnych zmlúv ako základného predpokladu na rozhodnutie o určovacej žalobe. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu v spojení s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie však vyplýva, že od vyriešenia uvedenej právnej otázky nezáviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Právnou otázkou, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, bola iná otázka, a to otázka, či rozpor medzi prejavom vôle zmluvných strán a ich skutočnou vôľou, a to v otázke kúpnej ceny prevádzaných nehnuteľností, má za následok absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy. Riešenie tejto právnej otázky dovolacím súdom tak, že nedostatok vážnosti vôle zmluvných strán pri písomnej dohode o kúpnej cene má za následok absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy však dovolaním napadnuté nebolo. Dovolatelia vyčítali odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci v inej otázke, ktorú odvolací súd neriešil. V dovolaní výslovne uviedli, že odvolací súd sa nezaoberal nimi vymedzenou právnou otázkou týkajúcou sa existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení neplatnosti kúpnych zmlúv. Keďže v preskúmvanej veci bola dovolaním napadnutá právna otázka, od ktorej nezáviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, nebol splnený predpoklad prípustnosti dovolania vyplývajúci z citovaného ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p.

12. Dovolací súd poznamenáva, že pokiaľ dovolateľ chcel namietat nesprávny postup odvolacieho súdu, ktorý mal spočívať v nezaobieraní sa ním vymedzenou právnou otázkou, mal možnosť uplatniť v dovolaní dovolací dôvod vyplývajúci z § 420 písm. f) C. s. p., t. j. odôvodniť dovolanie nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu, ktorým mu bolo znemožnené uskutočňovanie jemu patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Ak tak neurobil, mohol sa dovolací súd zaoberať len prípustnosťou dovolania z hľadiska dovolacieho dôvodu týkajúceho

sa nesprávneho právneho posúdenia veci, pretože v zmysle § 440 C. s. p. bol týmto uplatneným dovolacím dôvodom viazaný. Dovolací súd v tejto súvislosti však dodáva, že s otázkou existencie naliehavého právneho záujmu sa odvolací súd už zaoberal a vysporiadal a to vo svojom predošlom zrušujúcom uznesení vydanom v tomto konaní, kde jasne vyjadril názor, že existencia naliehavého právneho záujmu v prejednávanej veci je daná. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na uznesenie odvolacieho súdu z 30. marca 2011 č. k. 5Co/300/2009-302, kde odvolací súd poukázal na zamietnutie odporovacej žaloby žalobcu a jasne konštatoval, že žalobca nemôže žalovať priamo na určenie existencie práva alebo právneho vzťahu, a teda má naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmlúv.

13. Vzhľadom na nesplnenie predpokladu prípustnosti dovolania spočívajúceho v napadnutí nesprávneho právneho posúdenia veci v takej právnej otázke, ktorú odvolací súd riešil a od vyriešenia ktorej záviselo jeho rozhodnutie, dovolací súd dovolanie žalovaných 4/-7/ podľa § 447 písm. c) C. s. p. odmietol.

14. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 256 ods. 1 C. s. p. (per analogiam), keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zaviniili neprípustným dovolaním žalovaní 4/-7/, žalobcovi však v takomto konaní preukázateľne žiadne trovy nevznikli.

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.